

AANDACHTSPUNTEN BIJ PERSEN EN WIKKELEN

“Een net niet droge baal geeft eerder problemen dan een natte”

Al tientallen jaren kleuren ronde en vierkante balen in diverse kleuren percelen en erven. Balen persen en wikkelen is een inkuiltechniek die vaak wordt ingezet bij kleinere hoeveelheden in te kuilen gras. Sommige melkveehouders zweren er zelfs voor hun hele areaal bij. Ruwvoerspecialist Anton Dedden van VisscherHolland heeft jaren ervaring met gras in balen. Voor het persen, wikkelen, opslaan en voeren heeft hij handige tips.

Tekst: Gerben Hofman • Beeld: Visscher Holland en Gerben Hofman

Dedden heeft in al zijn carrière bij ruwvoerspecialist VisscherHolland al heel wat ronde en vierkante balen gezien. Succesvol balen maken en bewaren begint volgens hem bij een hoge persdichtheid. Een hoge persdichtheid betekent een baal met zoveel mogelijk voer, waardoor er minder balen nodig zijn voor dezelfde hoeveelheid ruwvoer. Dit zorgt voor minder materiaalkosten, transportkosten en opslagkosten. Bovendien verbetert de conservering en krijgen broei en schimmels minder kans, waardoor de voederwaarde beter blijft. “Fabrikanten spelen hierop in met onder andere steeds meer messen in de pers, waardoor er een fijner en makkelijker te verdichten product ontstaat”, aldus de ruwvoerspecialist.

Goed wikkelen hoeft niet ingewikkeld te zijn

Eén van de meestgestelde vragen die Anton Dedden van loonwerkers en veehouders krijgt is: ‘hoeveel balen kunnen er gewikkeld worden uit één rol wikkelfolie?’ Hij kan hier echter geen eensluidend antwoord op geven. “Het is van zoveel factoren afhankelijk. Uiteraard van de diameter van de baal. Daarnaast is het afhankelijk van het percentage stretch waarop de wikkelaar staat ingesteld. Meestal is dat 70 tot 80 procent. Maar ook van de temperatuur. Als het goed warm is buiten, kun je zo een paar balen meer wikkelen uit één rol.”

Het aantal balen dat met één rol gewikkeld kan worden, is natuurlijk ook afhankelijk van de hoeveelheid lagen per baal. In de praktijk is zes lagen voldoende om de baal zuurstofdicht te maken en enigszins bestand tegen beschadigingen door bijvoorbeeld vogels. “Wie twijfelt of er genoeg folie om een baal zit, moet er gewoon eens eentje opensnijden aan de zijkant en de laagjes tellen. Zitten er aan de zijkant zes lagen, dan is het goed. Vaak zit er dan op andere plekken meer folie. Moderne wikkelaars verdelen de folie namelijk gericht over de baal. Dan doen ze bijvoorbeeld meer folie op de kop van de baal.”

Om optimaal te kunnen wikkelen moet de wikkelaar in topconditie zijn. “Dat betekent goed smeren, afstellen en schoonhouden. Zorg dat het mes scherp is en de aluminium rollen schoon. Check voor het seizoen begint of de rollen niet beschadigd zijn of scheef staan. Soms zijn de rollen zwart van de aangekoekte lijm. Dat kun je er met wasbenzine af krijgen. Zo kun je met schone rollen van start gaan”, adviseert hij.

Welk wikkelfolie is het best?

Wikkelfolie is verkrijgbaar in verschillende diktes en kleuren. Dun of dik folie maakt volgens Dedden niets uit. “Het is allemaal goed, zolang je

maar genoeg lagen gebruikt.” Wit, zwart, mosgroen en donkergroen zijn de meest voorkomende kleuren. Het valt hem op dat in het noorden van Nederland meer zwart folie wordt gebruikt, terwijl het zuiden meer naar groen neigt. “Waar hem dat in zit, is niet bekend. Feit is dat geen enkele kleur slecht is. Alle wikkelfolies, onafhankelijk van de kleur, zijn UV-gestabiliseerd voor een jaar. En daarnaast, de meeste balen liggen er maar een half jaar. Bovendien liggen ze meestal gestapeld, waardoor de meeste balen amper zonlicht zien. Vaak wordt er ook nog een kleed over de balen heen gelegd. Dus van dat directe zonlicht hebben ze niet zoveel te lijden.” Soms kiezen loonwerkers ook voor een andere kleur wikkelfolie om zich te onderscheiden op het land; zo kun je zien wie welke balen heeft gewikkeld.

Zo snel mogelijk in het folie

De praktijk wijst uit dat de tijd tussen persen en wikkelen zo kort mogelijk moet zijn. “Tegenwoordig heb je veel pers-wikkelcombinaties waardoor het in één werkgang gebeurt. Maar persen en wikkelen gebeurt ook nog wel eens los van elkaar. Dan moet de loonwerker niet ‘s ochtends komen persen en tegen de avond komen wikkelen. Zodra een baal geperst is, gaat deze namelijk conserveren. Komt daar lucht bij, dan krijg je inkuilverliezen. Het komt ook wel eens voor dat er vocht in de baal komt als er te lang wordt gewacht. Bijvoorbeeld als de wikkelaar kapot is en er pas ‘s nachts of de volgende dag kan worden gewikkeld. Door de dauw komt er vocht in de baal. Balen die te lang zonder folie hebben gelegen, haal je er in het stalseizoen zo uit.” Eenmaal gewikkeld is het volgens Dedden zaak de balen dezelfde dag nog van het land te halen. “Dan heb je de minste kans op beschadiging door kraaien en andere vogels.”

Schimmelplekken in bijna droog hooi

Ondanks dat balen goed gewikkeld worden met eersteklas folie, kunnen zich bij openen alsnog negatieve verrassingen openbaren in de vorm van schimmelplekken. “Dit zie je bijna altijd bij balen die als bijna droog hooi zijn gewonnen”, vertelt Dedden. “Je zou verwachten dat juist een nat product meer problemen geeft, maar het tegendeel is waar. Hoe dat komt? Nat conserveert beter en er zit minder zuurstof in. Daardoor krijgen schimmels minder kans. Mijn advies is daarom om gras óf knetterdroog in de baal te stoppen of gewoon nat. Een net niet droge baal geeft eerder problemen dan een natte. Dat zie je ook als er een gaatje in het folie is ontstaan. Bij een natte baal zie je dan een plekje, bij een droge baal is de schimmel veel verder het product in getrokken.”

Bij dergelijke net niet droge balen is vaak sprake van gras dat eigenlijk hooi had moeten worden, maar daarvoor op het veld net de eindstreep niet gehaald heeft, bijvoorbeeld doordat er regen in aantocht was. ‘Dan maar in folie, voor de bui losbarst’ is vaak de gedachte. Volgens Dedden kun je er in zulke gevallen beter een bui regen in laten vallen en het gras dan in balen stoppen. “Dan kun je er eventueel ook een toevoegmiddel bij doen. Dat heeft namelijk alleen zin als het product minder dan vijftig procent drogestof bevat. Wij verkopen veel melkzuurbacteriën voor een betere conservering. Die moeten door de baal heen kunnen zwemmen.” De specialist van VisscherHolland benadrukt overigens dat wikkelen van bijna droog materiaal nog altijd betere resultaten geeft dan het inkuilen ervan.

Net of mantelfolie?

Om ronde balen bij elkaar te houden wordt de ronde kant voorzien van netbinding of mantelfolie. Dedden ziet dat mantelfolie in populariteit toeneemt en dat is volgens hem niet verwonderlijk. “Als een baal conserveert, slinkt hij iets. Mantelfolie heeft twintig tot dertig procent stretch en blijft daardoor strak om de baal zitten. Een net doet dat niet en gaat slap hangen. Daardoor kan de baal makkelijker stevigheid verliezen.” Hij wijst er ook op dat net om de baal zorgt voor een extra laagje lucht. Dat wil je juist voorkomen in een baal. Een ander voordeel van mantelfolie is dat het in dezelfde afvalstroom kan als het wikkelfolie.

Anton Dedden, ruwvoerspecialist van VisscherHolland.

Scheuren in folie ronde balen

Dedden ziet bij ronde balen wel eens dat aan de ronde kant het folie van de ene naar de andere kant door alle lagen heen gescheurd is. “Dit heeft niets met de kwaliteit van het folie te maken. Je ziet dit meestal bij zwaar gras en hoge rijsnelheden. De balen zijn zwaar. Ze rollen van de wikkeltafel af en vallen op de grond. Doordat ze tegen de rijrichting in vallen, komt er een enorme kracht op de onderkant te staan. Zo kun je veel balen krijgen met scheuren en niemand die het in eerste instantie opmerkt. Soms komen veehouders er pas achter als de baal gevoerd moet worden. Advies is om bij zwaar gras even te stoppen op het moment dat de baal het gras in rolt. Mantelfolie kan in dit geval trouwens ook een voordeel zijn.”

Opslag van balen

Vierkante balen laten zich makkelijker stapelen dan ronde. Dedden adviseert ronde balen altijd op de platte kant te stapelen. Dat stapelt makkelijker en het meeste folie zit aan de platte kant. Als er dan vogels op de balen gaan zitten, komen ze minder makkelijk door het folie heen. Advies voor zowel vierkante als ronde balen is niet hoger te stapelen dan drie stuks. Voor optimale bescherming is een afdekkleed aan te raden en de balen kunnen maximaal twaalf maanden worden bewaard. •